

Фуқаро, фуқаровийлик ва фаол фуқаролик позицияси



Режа:

1. Фуқаровийлик, мазмун-моҳияти ва асосий хусусиятлари
2. Фуқаровий онг ва унинг намоён бўлиш омиллари
3. Фуқаровий фаоллик ва унинг фуқаролик жамиятидаги ўрни

Фуқаровийлик бир давлатга мансубликни англаш, давлатга содиқлик ҳамда ватанпарварлик ҳисси сифатида талқин этилиши мумкин. Бунда давлатни, конституцияни, давлат рамзларини ҳурмат қилиш, давлат тузумини ва қонун устуворлигини ҳимоя қилишга тайёрлик назарда тутилади. Фуқаровийликни инсонга ҳуқуқий, ижтимоий, маънавий ва сиёсий жиҳатдан лаёқатли эканлигини ҳис этишни таъминловчи жамловчи тушунча сифатида ҳам талқин этиш мумкин.

В.Дальнинг қайд этишига қараганда, —фуқаровийлик фуқаролик жамиятини тузиш учун жамиятнинг онги ва билими даражасини ифода этган ҳолатдир.

Фуқаровийлик бир тарафдан жамиятда шахснинг олий даражада мустақиллигини, иккинчи тарафдан эса кишиларнинг жамият ҳаётидаги иштирокида намоён бўладиган юқори даражадаги бирдамликни назарда тутувчи қарашлар мажмуини ифода этади. Қуйидагилар фуқаровийликни ифода этувчи муҳим жиҳатлар қаторига киради: - фуқаронинг ўз ҳақ-ҳуқуқларини тушуниши ва уни амалиётда қўллаш кўникмаси; - бошқа фуқароларнинг ҳақ-ҳуқуқларини ҳурмат қилиш; - фуқаронинг ўз хатти-ҳаракати учун шахсий жавобгарлиги; - давлат ва жамият олдида ўзининг ҳуқуқий ва ахлоқий масъулиятини англаш; - фуқароларнинг тенглиги; - юксак маънавий-ахлоқий мезонларга асосланган ҳолда ижтимоий воқеликка нисбатан объектив ва танқидий ёндашув; - ҳокимият билан, бошқа фуқаролар ва жамоат бирлашмалари билан ижобий мулоқот юритиш қобилияти; - бир мамлакат, жамият ва давлатга, шунингдек унга тегишли ҳуқуқий, маданий ва тил маконига мансубликда ифодаланган фуқаровий ўзликни англаш ҳоказолар

Фуқаровийликнинг тугал ёки тўқис эканлигини қуйидаги мезонлар воситасида талқин қилиш мумкин:

1. Агар фуқаровий позиция ҳали шаклланмаган, фуқаровий хусусиятлар, ўз ҳақ-ҳуқуқлари учун курашиш истаги тўлиқ намоён бўлмаса фуқаровийликнинг энг қуйи даражаси намоён бўлади.
2. Фуқаро ўз ҳақ-ҳуқуқлари учун курашишга мойил бўлса, у ҳақда ўз билим ва қобилиятини намоён қилишга тайёр бўлса, бунда фуқаровийликнинг ўрта даражаси намоён бўлади.
3. Агар фуқарода фуқаровий хусусиятлар ҳамда фаол фуқаролик позицияси тўлиқ шаклланган, ўз ҳақ-ҳуқуқлари учун амалий ҳаракатга кириш иштиёқи яққол намоён бўладиган бўлса уни юқори даражада фуқаровийлик сифатида талқин этиш мумкин.

Фуқаролик онги демократик қадриятлар, идеаллар, ҳуқуқ ва эркинликлар нуқтаи назаридан шахс, жамият ва давлат ўртасидаги муносабатларни англашдан иборат. Албатта ҳар бир давлат ва жамиятда демократик қадриятлар ўзига хос тамоийиллир ва меъёрлар асосида қабул қилинади.

Фуқаролик онги жамият тараққиётининг шундай босқичидаги руҳий ҳолатини англатадики, бу даврда демократик меъёрлар ва қадриятлар ҳаётнинг асосига айланади. Фуқаролик онги иқтисодий, сиёсий, ҳуқуқий, маънавий соҳаларда меъёрий, шакллантирувчи, йўналтирувчи, мулоқотга етакловчи сингари ранг баранг вазифаларни бажаради.

Фуқаролик онги жамият ҳаётида турли шаклларида намоён бўлади. Кишилар шахсий ва ижтимоий қадриятлар борасида ўз қарашлари, тасаввурлари, қадриятлари, интилишлари, меъёрларини турли кўринишларида намоён этишади. Жамият, гуруҳлар, шахснинг ижтимоий манфаатлари намоён бўладиган фуқаровий манфаатлар тизим ҳолига келади. Айнан тизим ҳолида бўлганлиги туфайли фуқаровий манфаатлар ҳар бир шахснинг қадриятларини ҳаётга татбиқ этади, унинг жамиятга, давлатга, бошқа фуқароларга нисбатан муносабатини шакллантиради. Фуқаронинг масъулияти, мақсадлари, вазифаларини белгилашга, ижтимоий аҳамиятга эга бўлган хусусиятларини шакллантиришга кўмаклашади.

Айнан фуқаровий фаолликнинг ўзи бир неча жиҳатлар билан ажралиб туради:

- фаол фуқаро гуруҳига мансуб кишилар асосан сиёсий ва иқтисодий тизим тўғрисида билим олишга тайёр бўлган кишилардан иборат;
- фаол фуқароларда ўз ҳақ-ҳуқуқларини фаол амалга ошириш учун билим ва қобилият мавжуд;
- фаол фуқароларда ана шу билимларни жорий қилиш учун кўникмалар мавжуд бўлади



**Давлат хизматлари агентлиги фуқароларни
фаол фуқаролик позициясига эга
бўлишга чақиради!**



*Турар жойингизни нотурар жойга айлантирмоқчимисиз?
Қуриб битказилган объектингизни фойдаланишга қабул
қилишмаяптими?
Мурожаатингиз бўйича асоссиз рад жавоблари бериляптими?
Сизни овора қилишдими ёки ортиқча ҳужжат талаб қилишдими?
Давлат хизматлари ўз вақтида кўрсатилмадими?
Давлат хизматлари кўрсатишда коррупция ёки таъмагирлик
ҳолатларига дуч келдингизми?
Бундай ҳолатда дарҳол Давлат хизматлари агентлигининг 1148
“ишонч телефони” ёки Телеграм
мессенджеридаги [@davxizmataloqa_bot](https://t.me/davxizmataloqa_bot) орқали мурожаат қилинг!*



БЕШИНЧИ УСТУВОР ЙЎНАЛИШ: ФУҚАРОЛИК ЖАМИЯТИ ИНСТИТУТЛАРИНИ ШАКЛЛАНТИРИШ ВА РИВОЖЛАНТИРИШ: АМАЛГА ОШИРИЛГАН ИСЛОҲОТЛАР



1.

- **“Нодавлат нотижорат ташкилотлари тўғрисида”, «Нодавлат нотижорат ташкилотлари фаолиятининг кафолатлари тўғрисида”, “Жамоат фондлари тўғрисида”ги ва б. қонунларнинг қабул қилиниши**

2.

- **жамият ҳаётининг турли соҳаларида 5100 дан зиёд нодавлат нотижорат ташкилотлари фаолият юритмоқда**

3.

- **Фуқаролар йиғинлари ва ўзини ўзи бошқариш органлари – маҳаллалар сони 10 мингдан ортиқни ташкил этади.**

4.

- **Нодавлат нотижорат ташкилотлар фаолияти давлат томонидан қўллаб-қувватланмоқда (охириги 3 йилда уларга 11 млрд. сўм ажратилди)**



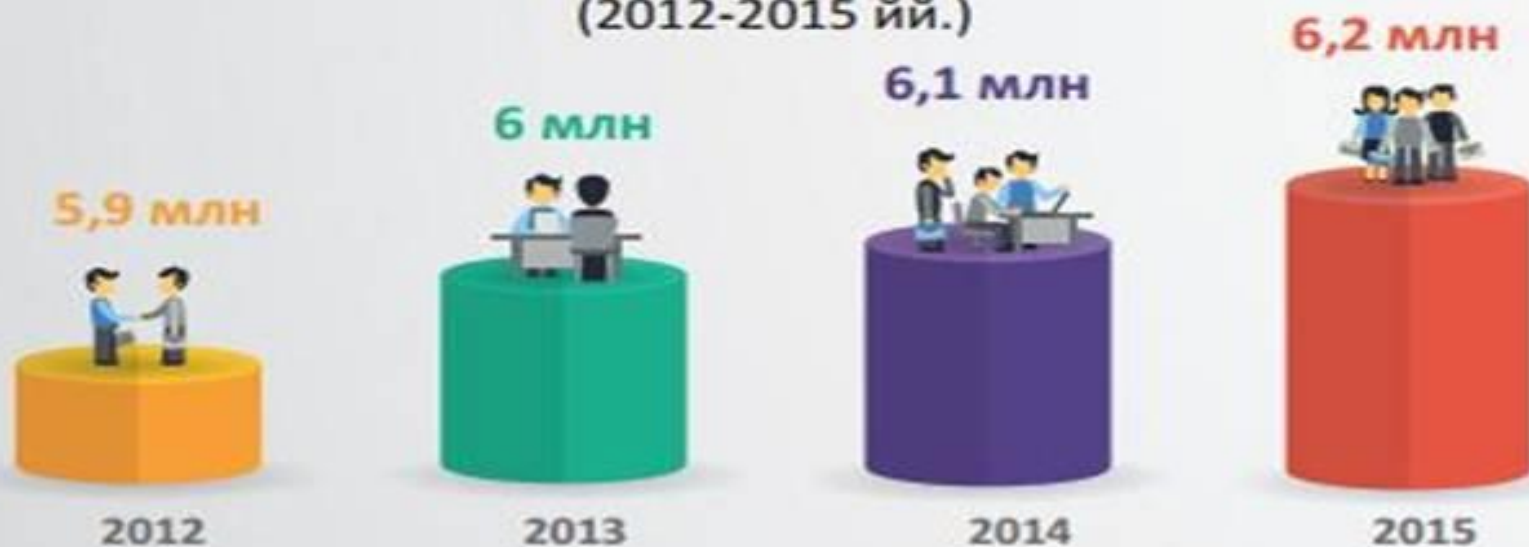
Мамлакатни муваффақиятли идора этишининг 12 қоидаси (МЭН-ЦЗИ)

- 1 – Қоида: Эзгулик ва олийжанобликка таяниш**
- 2 – Қоида: Фуқароларни доимий мулк билан таъминлаш**
- 3 – Қоида: Донишмандларни ҳурматлаш ва қобилият эгаларидан фойдалана билиш**
- 4 – Қоида: Солиқ ва ўлпонларни камайтириш**
- 5 – Қоида: Фуқародан фойдаланиш, аммо уни бижараётган ишидан чалғитмаслик**
- 6 – Қоида: Фуқаронинг кўнглини олмоқлик**
- 7 – Қоида: Халқни қадрлай билиш**
- 8 – Қоида: Ҳурматли кишиларга эътибор кўрсатиш**
- 9 – Қоида: Инсон табиатидаги эъгуликни йўқолишига йўл қўймаслик**
- 10 – Қоида: Фуқарони эзгуликка йўллаш**
- 11 – Қоида: Бой берилган нарсаларни идрок орқали излаш**
- 12 – Қоида: Адолатни ёдда тутмоқлик**

Касаба уюшмалари ташкилотлари сонининг ўзгариш динамикаси (2012-2015 йй.)



Касаба уюшмалари ташкилотлари аъзолари сонининг ўсиш динамикаси (2012-2015 йй.)



Космополитизм - (юн. kosmopolites — дунё фуқароси) — дунё фуқаролигини даъво қилиш, шунингдек, миллий ва давлат суверенитетини рад этиш, турли миллий анъана, маданият ҳамда ватанпарварлик туйғусидан воз кечиш ғоясини илгари сурадиган қараш.

Космополитизм - яъни, қаерда яхши ҳаёт бўлса ўша ерни ватан деб билиш. Бу тамойил инсонда ватан ҳиссини йўқотади, ғурурни ўлдиради. Бу эса ҳар бир жамият учун ҳалокатлидир.



- ▶ Мамлакатда :
- ▶ Ўзбекистон «Маҳалла» хайрия жамғармаси;
- ▶ Соғлом авлод учун» халқаро ноҳукумат хайрия жамғармаси;
- ▶ «Экосан» халқаро экология ва саломатлик жамғармаси,
- ▶ Марказий Осиё халқлари маданияти Ассамблеяси,
- ▶ Халқаро Амир Темур жамғармаси,
- ▶ Халқаро Имом Бухорий жамғармаси,
- ▶ «Олтин мерос» жамғармаси,
- ▶ Республика «Маънавият ва маърифат» жамоатчилик маркази,

- ▶ «Нуроний» жамғармаси,
- ▶ «Камолот» ёшлар ижтимоий ҳаракати,
- ▶ «Ижтимоий фикр» жамоатчилик фикрини ўрганиш маркази,
- ▶ Товар ишлаб чиқарувчилар ва тадбиркорлар Палатаси,
- ▶ Миллий матбуот маркази,
- ▶ Байналмилал маданий марказ,
- ▶ Республика «Истеъдод» жамғармаси
- ▶ Ўзбекистон «Тадбиркор аёл», Ўзбекистон Болалар жамғармаси, «Аёл ва саломатлик», «Меҳр», «Аёллар ресурс маркази», «Аёл ва жамият» институти

Ҳозирги даврда мамлакатда 27 та миллат вакиллари томонидан тузилган 150 га яқин миллий-маданий марказ (МММ) фаолият олиб бормоқда. Улардан 14 таси республика аҳамиятига молик ташкилот мақомига эгадир. Уларнинг 31 таси корейс, 23 таси рус, 10 таси тожик, 9 таси қозоқ, 9 таси татар миллатига мансуб фаоллар томонидан ташкил этилган. Шунингдек, мамлакатда 8 та озарбайжон, 7 та туркман, 6 та украин ва қирғиз, 5 та турк ва Европа яҳудийлар миллатига мансуб бўлган миллий-маданий марказлари фаолият кўрсатмоқда. Шунингдек немис, поляк ва арман, уйғур, араб, болгар, бошқирд, грек, грузин ва бошқа миллат вакиллари ҳам ўзларининг миллий-маданий ташкилотлари таркибида турли маданий тадбирлар ва анжуманлар воситасида фаол иштирок этмоқда.



Шунингдек, Ўзбекистонда:

Жаҳон соғлиқни сақлаш ташкилоти ваколатхонаси,

БМТнинг Болалар жамғармаси (ЮНИСЕФ) ваколатхонаси,

Халқаро ривожланиш бўйича АҚШ агентлиги ваколатхонаси,

«Британия Кенгаши» («British Council»),

Конрад Аденуэр жамғармасининг Марказий Осиё ва Қозоғистон мамлакатлари бўйича ваколатхонаси,

Фридрих Эберт жамғармаси ваколатхонаси, Халқаро таълим бўйича Америка Кенгаши («ACCELS»),

Марказий Осиёга беғараз ёрдам ташкилоти («SAFE»),

► Германия Агроакция ташкилоти,

ЮНЕСКО ваколатхонаси,
«Глобал Инволмент» номли таълимга доир ташкилот,
Осиё маданияти ва ривожланиш институти,
АҚШнинг «Меҳр-мурувват корпуси» ва экологияга оид
«КОФУТИС» ташкилоти,
Германиянинг «Гёте институти»,
Франциянинг «Альянс Франсе» ташкилоти,
Халқаро ҳамкорлик бўйича Корейс агентлиги,
Халқаро ҳамкорлик бўйича Япония агентлиги,
Ҳозирги даврда мамлакатда 50 га яқин хорижий мамлакатлар ННТ
ва уларнинг ваколатхоналари фаолият олиб бормоқда.